

AKTSIASELTSI A.L.A.R.A. nõukogu aruanne

AS-i 2017. majandusaasta aruande kohta esitamiseks üldkoosolekule

AS A.L.A.R.A. nõukogu, koosseisus Jane Paju (esimees), Riina Aasa ja Tõnis Virovere esitab 2. mail 2018. a. toimuvale üldkoosolekule kinnitamiseks AS A.L.A.R.A. 2017. majandusaasta aruande ja kasumi jaotamise ettepaneku.

AS A.L.A.R.A. põhitegevuseks on Paldiski endise tuumaobjekti ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla haldamine ja saastusest puhastamine, radioaktiivsete jäätmete käitlemise alaste projektide väljatöötamine ja rakendamine ning Eestis tekkivate radioaktiivsete jäätmete käitlemine ja ladustamine.

Paldiski endise tuumaobjekti ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla haldamise, omanikuta kiirgusallikate ohutustamiseks valmisoleku ja radioaktiivsete jäätmete käitlemise teenuste teostamiseks on riigieelarves ettenähtud toetus, kusjuures 2017. aastal oli toetus riigieelarvest 468 000 eurot.

Ülejäänud tulu saadi peamiselt teistes ettevõtetes, tervishoiu- ja teadusasutustes tekkivate radioaktiivsete jäätmete ja omanikuta radioaktiivsete jäätmete käitlemise ja ladustamise eest kokku 93 812 eurot.

AS A.L.A.R.A. omab kiirgustegevuslube, mille alusel on tal Eestis ainuõigus kiirgustegevuseks Paldiski endisel tuumaobjektil ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidlas.

AS A.L.A.R.A. kõik aktsiad kuuluvad riigile, aktsiaselts on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi haldusalas.

2017. aastal olulisemateks töödeks olid:

1. Paldiski endise tuumaobjekti ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla haldamine, sh. nende kiirgusohutuse ning turvalisuse tagamine.
2. Radioaktiivselt saastatud rajatiste desaktiveerimis-, demontaaži- jms. tööde teostamine Paldiski ja Tammiku objektidel:
 - 2.1. Radioaktiivsete jäätmete käitlemine. Eesmärgiga ladustatavate radioaktiivsete jäätmete mahtu vähendada teostati varasemate Paldiski objekti radioaktiivsete jäätmete käitlemise projektide täitmisel kogutud jäätmete täiendavad kiirgusuuringud ja saastusest puhastamine mahus 1,6 tonni. Käideldud on ka teistelt asutustelt vastu võetud radioaktiivseid jäätmeid. 2017. aastal võeti radioaktiivseid jäätmeid vastu kümnelts asutuselt (peamiselt tööstusettevõtted, tervishoiu- ja teadusasutused). Nendeks jäätmeteks olid kinnised kiirgusallikad, radioaktiivset ainet sisaldavad suitsuandurid, radioaktiivselt saastunud vanametall, lühikese (alla aastase) poolestusajaga radionukliide sisaldavad allikad ja tuumamaterjali sisaldavad militaarjäätmeid.

Eelpool nimetatud inimese tervisele ja ümbritsevale keskkonnale ohtlikud ning seetõttu käitlemist vajanud jäätmed on käitlustööde tulemusena ohutustatud.

2.2. Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla likvideerimine. Jätkus Tammiku hoidlast aastatel 2009 kuni 2011 toodud eelsorteeritud jäätmete käitlemine ja ladustamine. Jätkati hoidla dekomissioneerimistöödega (saastusest puhastamise ja lammutamisega).

3. Omanikuta kiirgusallikate ohutustamine ja selleks vajaliku valmisoleku tagamine. Omanikuta kiirgusallikate ohutustamise tagamiseks on alates 02.08.2010. a. AS-s loodud 13/7 (13 tundi päevas, 7 päeva nädalas) valmisolek siseriiklikuks kiirgushädaolukorrale reageerimiseks, mille on põhjendanud omanikuta kiirgusallikas. Omanikuta kiirgusallikate ohutustamiseks loodud 13/7 valmisolek tähendab kiirgustöötajate operatiivset valmisolekut allikate transpordiks, käitlemiseks ja ladustamiseks Paldiski radioaktiivsete jäätmete vahelhoidlas. Valmisolek hõlmab igapäevaselt ajavahemikku 8.00 – 21.00, millal vähemalt üks AS-i esindav kiirgustöötaja on kättesaadav mobiiltelefoni teel päästeasutusele vms. organisatsioonile (Keskkonnaamet, Keskkonnainspeksioon, Politsei- ja Piirivalveamet jne.), kes on omanikuta kiirgusallika avastanud. Kokku ohustati 2 kiirgusallikat.

4. Radioaktiivsete jäätmete vabastamiseks vajalike protseduuride väljatöötamine. Jätkati ettevalmistavate tegevustega, so. jäätmete aktiivsuste mõõtmistega selgitamaks välja, milliseid jäätmeid oleks võimalik tulevikus vabastada vähendamaks ladustatavate jäätmete mahtusid ja sellega kaasneva ladustamise kulusid. Vabastamiseks sobivatele jäätmetele tuleb koostada radioaktiivsete jäätmete vabastamiseks vajalikud protseduurid. Protseduurid määratlevad jäätmete vabastamiseks vajalikud tegevused, vabastamistasemed jms. nõuded, mis on aluseks Keskkonnaameti poolse jäätmete vabastamise nõusoleku andmisel. 2017. aastal koostati 200 l metallvaatides sisalduvate jäätmete vabastamise protseduur.

5. Paldiski objektil asuva kiirgusseiresüsteemi amortiseerunud seade on väljavahetatud uue seadme vastu.

6. Alustati välisrahastuse võimaluste väljaselgitamise ja taotlemisega Paldiski endise tuumaobjekti kahe reaktorisektsiooni likvideerimise ja radioaktiivsete jäätmete lõpphoidla rajamise keskkonnamõju hindamiseks.

Eesti teistelt ettevõtetelt, tervishoiu- ja teadusasutustelt radioaktiivsete jäätmete käitlemise ja vaheladustamise eest laekus 2017. aastal 80 275 eurot ning jäätmete transpordi eest 1 424 eurot.

Omanikuta kiirgusallikate transpordi, käitlemise ja vaheladustamise eest laekus 2017. aastal 2 270 eurot.

Investeeringud

2017. aasta investeeringuna soetati kiirgusmõõteriista Radiagem 2000 abiseadmed summas 4 550 eurot.

Majandustulemustest

2017. aasta eelarves planeeriti kahjumiks 64 464 eurot. Majandusaasta lõppes 55 270 euro suuruse kasumiga. Kasum oli tingitud kavandatust rohkem vastuvõetud radioaktiivsete jäätmete käitlemise ja vaheladustamise eest saadud tulust (80 275 eurot).

Nõukogu on heaks kiitnud 2017. majandusaasta aruande, kinnitanud äriühingu 2018. aasta eelarve ja osalenud teiste äriühingut puudutavate küsimuste lahendamisel, mida kajastavad nõukogu koosolekute protokollid.

2017. aastal toimus kuus nõukogu koosolekut. 2017. aasta majandusaastal oli nõukogu koosseis järgmine:

- perioodil 01.01. – 09.11.2017. a. Riina Aasa (esimees), Merilin-Siret Sahku, Margus Täht ja Margus Talsi;

- perioodil 10.11. – 31.12.2017. a. Jane Paju (esimees), Riina Aasa ja Tõnis Virovere.

Äriühingu igapäevast majandustegevust juhtis perioodil 01.01.2017 kuni 31.12.2017 juhataja Joel Valge. 2017. aastal oli äriühingu töötajate arv 10.

Juhataja Joel Valge tasu 2017. aastal oli 38 500 eurot.

Nõukogu liikmete tasud 2017. aastal olid:

Riina Aasa – 3 386,31 eurot;

Merilin-Siret Sahku – 1 829,93 eurot;

Margus Täht – 1 829,93 eurot;

Margus Talsi – 1 829,93 eurot;

Jane Paju – 672,73 eurot;

Tõnis Virovere – 336,36 eurot.

Nõukogu liikmete tasud kokku 2017. aastal olid 9 885,19 eurot. Nõukogus oli perioodil 01.01. – 09.11.2017. a. neli liiget, alates 10.11.2017. a. on nõukogus kolm liiget. Nõukogu hindab juhataja tegevuse väga heaks.

2017. aasta eelarve ja tegevuskava on täidetud.

Eraldi väärrib märkimist:

1. Hea koostöö tulemusel õnnestus Ameerika Ühendriikide Energeetikaministeeriumi turvasüsteemide programmi GTRI (*ingl* Global Threat Reduction Initiative) esindajatega saavutada Energeetikaministeeriumilt toetuse eraldamine mahus 21 619 USD koos käibemaksuga Paldiski objekti turvalisuse tõstmiseks. Nimetatud summa eest paigaldas AS G4S Eesti 2017. aastal Paldiski objektile täiendavad valveseadmed. Samuti eraldas Energeetikaministeerium vahendid kolmeks aastaks seadmete hoolduse eest tasumiseks seadmete paigaldamisest arvates ja tagas sellel ajal seadmete lisagarantii.

AS A.L.A.R.A. eelmiste perioodide jaotamata kasum seisuga 31.12.2017 on 419 681 eurot.

Nõukogu toetab juhatuse ettepanekut kinnitada 2017. aasta kasum 55 270 eurot, millest 2 764 eurot jaotada eraldisena reservkapitali ja jätta vaba omakapitali summas 472 187 eurot jaotamata.

Võimaliku hädaolukorra likvideerimiseks on vajalik reserv, mis oleks vajalik võimaliku kiirgushädaolukorra lahendamiseks¹ Paldiski endisel tuumaobjektil ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidlas, seoses AS-i (kiirgus)tegevusega, mille maksumus ekspert hinnangu alusel sõltuvalt hädaolukorra spetsiifikast võib ulatuda kuni 1,7 miljoni euroni. Võimaliku saastuse leviku kiireks piiramiseks on reeglina vajalikud kohesed meetmed, mis võivad eeldada ka koheseid kulusid materjalide, seadmete vms. soetamiseks. Omamata reservi vähemalt 400 000 eurot ei pruugi AS suuta vajalikul määral hädaolukorda likvideerida.

AS-l on kiirgustegevusload Paldiski endise tuumaobjekti saastusest puhastamiseks ja radioaktiivsete jäätmete vaheladustamiseks ning Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla ohutustamiseks. Mõlemal objektil toimub kiirgusseaduse paragrahvi 34 lõike 2 mõistes suure ohuga kiirgustegevus.

Plaanid 2018. aastaks

2018. aastal on AS-l plaanis teostada järgmised olulisemad tööd, mis on vajalikud Paldiski ja Tammiku objektide haldamiseks ning projektide täitmiseks:

1. Paldiski endise tuumaobjekti haldamine ja selle ohutuse ning turvalisuse tagamine, mis hõlmab endas ka objekti kiirgusseiresüsteemide arendamist.
2. Paldiski objekti radioaktiivsete jäätmete käitlemise alaste varasemate projektide täitmisel kogutud jäätmete täiendavad kiirgusuuringud ja saastusest puhastamine ning teistelt asutustelt vastu võetud radioaktiivsete jäätmete käitlemine.
3. Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla haldamine ja selle ohutuse ning turvalisuse tagamine.
4. Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla likvideerimine – hoidla pindade nõuetekohane (vastavuses kehtivate Eesti Vabariigi õigusaktidega ja rahvusvaheliselt aktsepteeritud ohutusstandarditega ning lähtudes radioaktiivsete jäätmete käitlemise headest tavadest) saastusest puhastamine, tekkinud radioaktiivsete jäätmete transport, käitlemine ja ladustamine Paldiski objektis asuvas radioaktiivsete jäätmete vahehooldlas.
5. Paldiski endise tuumaobjekti kahe reaktorisektsiooni likvideerimiseks ja radioaktiivsete jäätmete lõpphooldla rajamiseks keskkonnamõju hindamiste ettevalmistamine.
6. Radioaktiivsete jäätmete vabastamiseks vajalike protseduuride väljatöötamine.
7. Keskkonna kiirgusseire läbiviimine Paldiski objektis ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidlas. Vajadusel seiretulemustest lähtuvalt meetmekavade koostamine ja rakendamine.
8. Omanikuta kiirgusallikate ohutustamine ja selleks valmisoleku tagamine.

Ülalnimetatud tööde teostamiseks on AS-le 2018. a. riigieelarvest eraldatud 468 000 eurot. Lisaks kasutatakse AS-i müügi- ja finantstulu vahendeid 42 060 eurot ja eelmiste perioodide jaotamata kasumi vahendeid 93 253 eurot.

Põhjendus riigi osaluse säilitamise vajaduse kohta:

- AS A.L.A.R.A. põhiülesandeks on kahe minevikupärandina riigi vastutusse antud spetsiifilise objekti – Paldiski endise tuumaobjekti ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla haldamine ning ohutustamine;

Kiirgusseaduse paragrahv 32 lõige 14 kohustab kiirgustegevusloa omanikku leevendama hädaolukorra (seaduses nimetatud „avariikiirituse olukorra“) tagajärgi.¹

- radioaktiivsete jäätmete vastuvõtmine käitlemiseks ja vaheladustamiseks teistelt asutustelt ja ettevõtetelt, mis vastab rahvusvahelistele ja Euroopa Liidu radioaktiivsete jäätmete käitlemise ning vaheladustamise nõuetele. Ettevõtetulu teistelt ettevõtetelt radioaktiivsete jäätmete vastuvõtmise teenuse eest on kaduvväike võrreldes kulutustega, mis on vajalikud desaktiveerimise ja demontaažitööde teostamiseks Paldiski ja Tammiku objektidel.

AS A.L.A.R.A. on ainuke tööstuses, tervishoiu- ja teadusasutustes tekkivate radioaktiivsete jäätmete käitlemiseks kiirgustegevusluba omav ettevõtte Eestis. AS omab ainsana piisavat oskusteavet omanikuta kiirgusallikate ohutustamisel.

(allkirjastatud digitaalselt)

(allkirjastatud digitaalselt)

Jane Paju

Riina Aasa

(allkirjastatud digitaalselt)

Tõnis Virovere